

**Державна Установа
“Інститут травматології та ортопедії НАМН України”**

***СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СКЕЛЕТНИХ
М'ЯЗІВ ПРИ ПРОГРЕСУЮЧІЙ М'ЯЗОВІЙ ДИСТРОФІЇ***

**Автори: проф. Гук Ю.М., проф. Магомедов О.М., проф. Григоровський В.В.,
д.мед.н. Гайко О.Г, к.м.н. Зима А.М., к.м.н. Вовченко Г.Я.**

Розповсюдженість

1:5000

Важка

ортопедична патологія

1. Деформація стоп
2. Контрактури суглобів
3. Сколіоз

АКТУАЛЬНІСТЬ

Рання інвалідність

Відсутність ґрунтовних параклінічних досліджень, систематизації ортопедичної патології і як наслідок - систематичного лікування ортопедичних проявів прогресуючої м'язової дистрофії

ЗАВДАННЯ:

- 1. Вивчити структурно-функціональний стан скелетних м'язів та активність міодистрофічного процесу за даними біохімічного та електроміографічного методів дослідження у хворих з ортопедичними проявами при прогресуючій м'язовій дистрофії;**
- 2. Вивчити структурно-функціональний стан скелетних м'язів та активність міодистрофічного процесу за даними патоморфологічного та сонографічного методів дослідження у хворих з ортопедичними проявами при прогресуючій м'язовій дистрофії.**

МАТЕРІАЛ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Форма ПМД	Кількість хворих	МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ			
		БІОХІМІЧНИЙ	ЕЛЕКТРОМІОГРАФІЧНИЙ	ПАТОМОФЛОЛОГІЧНИЙ	СОНОГРАФІЧНИЙ
Дюшена	51	10	11	2	11
Емері-Дрейфуса	8	-	3	2	3
Ерба-Рота	33	5	7	5	7
Ландузі-Дежеріна	9	4	4	1	4
ВСЬОГО	101	19	25	10	25

ПРИ БІОХІМІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ У ХВОРИХ З ОРТОПЕДИЧНИМИ ПРОЯВАМИ ПМД ДОСЛІДЖУВАЛАСЬ АКТИВНІСТЬ ФЕРМЕНТІВ:

у сироватці крові

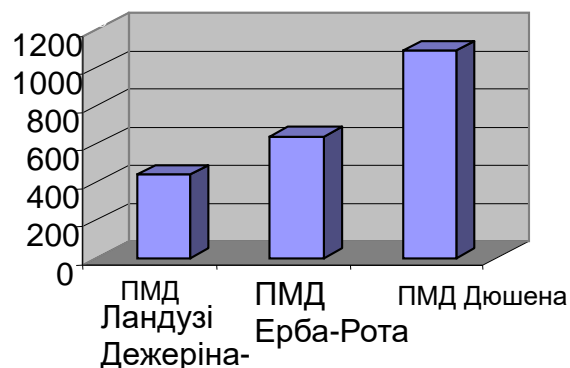
-креатинфосфокіназа (КК)
-лактатдегідрогеназа (ЛДГ),
-аланінамінотрансфераза (АлТ),
аспартатамінотрансфераза (АсТ),
та вимірювали рівень креатинину

у м'язовій тканині

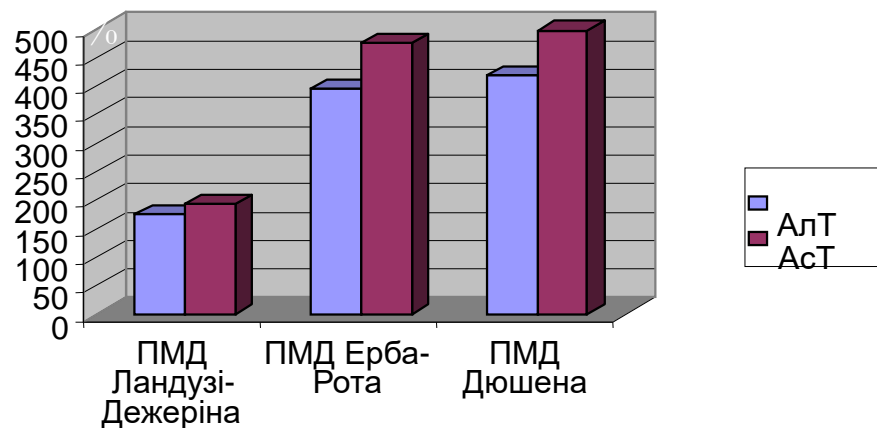

-креатинфосфокіназа;
-лактатдегідрогеназа

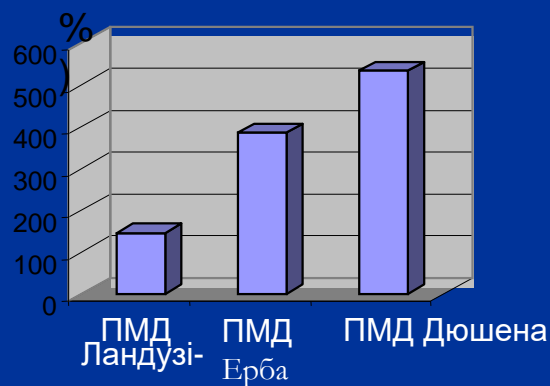
Результати біохімічного дослідження ферментів у сироватці крові свідчать про підвищення їх рівня та його залежність від варіанту перебігу захворювання

Активність КФК у сироватці крові хворих на ПМД

Активність ферментів трансаміназ у сироватці хворих на ПМД

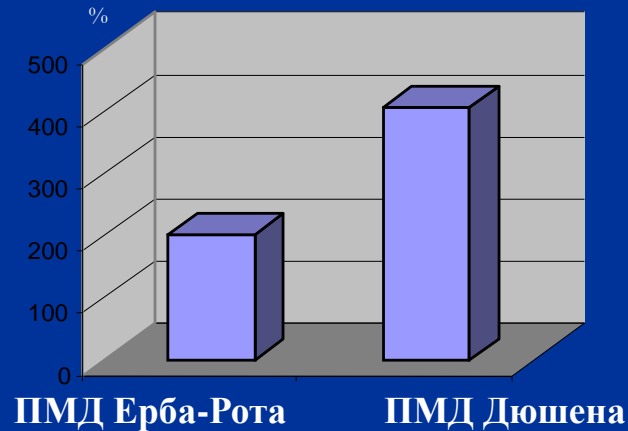
Активність ЛДГ у сироватці крові хворих на ПМД

Форма ПМД	Креатин кінназа, ммоль/л·г	ЛДГ, ммоль/л·г	АлТ, ммоль/л·г	АсТ, ммоль/л·г	Креатинин, мкмоль/л
ПМД Ландузі-Дежеріна N=4	14 ± 0,4 P < 0,01	4,1 ± 0,3 P < 0,05	0,7 ± 0,03 P < 0,01	0,56 ± 0,05 P < 0,01	68,3 ± 2,8 P > 0,05
ПМД Ерба-Рота N=5	20,4 ± 2,1 P < 0,05	10,8 ± 0,6 P < 0,01	1,58 ± 0,09 P < 0,01	1,38 ± 0,02 P < 0,01	59,7 ± 3,4 P < 0,01
ПМД Дюшена N=12	34,8 ± 2,0 P < 0,01	14,1 ± 0,4 P < 0,01	1,67 ± 0,07 P < 0,05	1,44 ± 0,03 P < 0,01	46,9 ± 2,9 P < 0,05
Норма	3,2 ± 0,3	2,8 ± 0,2	0,40 ± 0,05	0,29 ± 0,05	89,2 ± 1,2

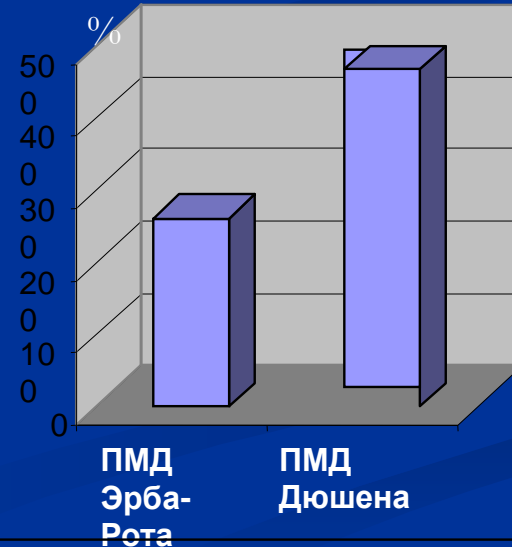

Результати біохімічного дослідження ферментів у м'язовій тканині хворих з ортопедичними проявами ПМД

Форми ПМД	Кретинфосфокіназа (МЕ/л)	Лактатдегідрогеназа (МЕ/л)
ПМД Ерба-Рота N=5	1380,7 ± 76,9 P<0,05	376,8 ± 29,6 P<0,01
ПМД Дюшена N=10	2786,9 ± 96,7 P<0,05	675,6 ± 67,5 P<0,05
Норма N=12	683,0 ± 48,5	144,3 ± 11,2

Активність КФК у м'язовій тканині хворих на ПМД

Активність ЛДГ у м'язовій тканині хворих на ПМД

**ЕЛЕКТРОМІОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У ХВОРИХ З ОРТОПЕДИЧНИМИ
ПРОЯВАМИ ПМД :**

**При голчастій ЕМГ у хворих на ПМД
вивчали параметри потенціалів рухових одиниць (ПРО):**

**1.Тривалість (гістограма розподілу ПРО по тривалості
відповідно до їх кількості), амплітуду та форму
потенціалів**

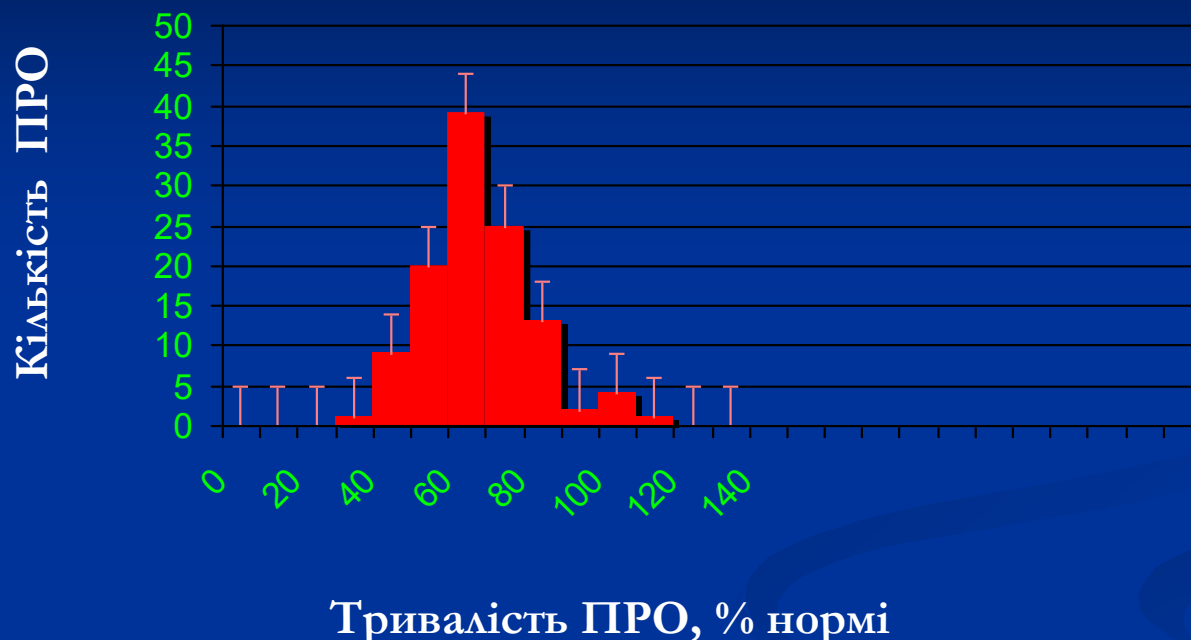
***Норма: тривалості ПРО – від 6 до 16,1 мс, середня
амплітуда 1000 мкВ; кількість фаз до 2-4***

2. вираженість спонтанної активності у скелетних м'язах (СА)

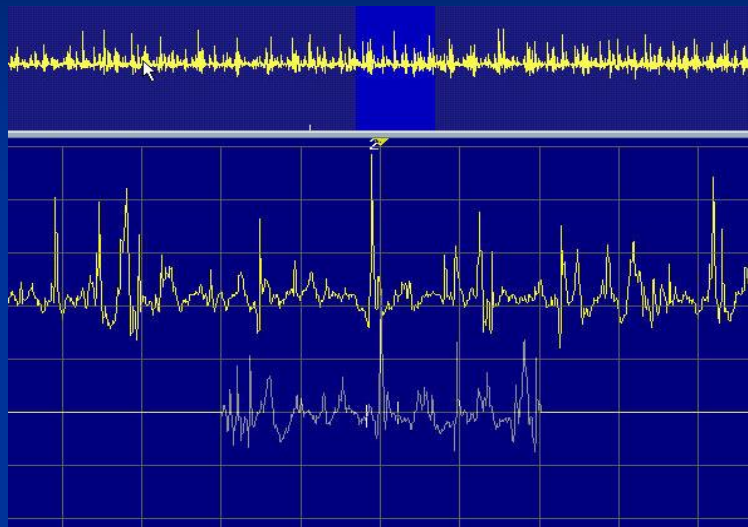
Гістограма розподілу ПРО за тривалістю

При аналізі гістограми розподілу ПРО по тривалості
68,9 % ПРО мали тривалість $\leq 70\%$ норми

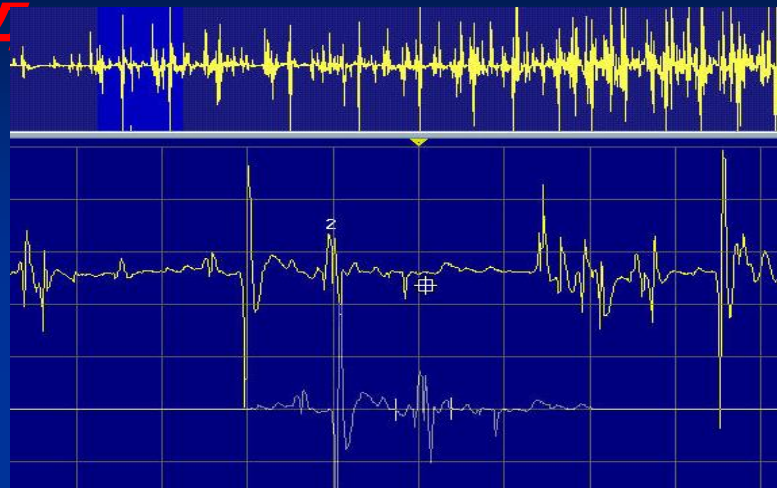
Зміна параметрів ПРО - вкорочення тривалості та зниження амплітуди, в середньому діагностовано 55% патологічних ПРО;
Зміна форми ПРО – діагностовано збільшення кількості поліфазних потенціалів (більше 5 фаз) до 46%

Результати електроміографічного дослідження у хворих з ортопедичними проявами ПМД свідчать про залежність коливання показників ПРО від варіанту клінічного перебігу та стадії ПМД

ГЕМГ m. rectus femoris: ПРО – тривалість 3,9 мс (42 % норми), амплітуда – 120 мкВ), хворий на ПМД Дюшена, стадія розгорнутої клінічної симптоматики, злякисний варіант перебігу,

При швидкопрогресуючому варіанті перебігу при ПМД Дюшена та Ерба-Рота, спостерігалися різко виражені зміни ПРО: вкорочення довжини до 45-71 % норми та зниження амплітуди до 140-420 мкВ, виявляли до 40 % поліфазних ПД, виражену СА

ГЕМГ m. rectus femoris: ПРО – тривалість 8,5 мс (83 %), амплітуда – 350 мкВ хворого на ПМД Емері-Дрейфуса, на стадії розгорнутої клінічної симптоматики з повільнопрогресуючим варіантом перебігу

При повільнопрогресуючому варіанті перебігу ПМД Емері-Дрейфуса, Ландузі-Дежеріна та Ерба-Рота зміни ЕМГ показників були менш виражені: вкорочення довжини ПРО до 61-99 % норми та зниження амплітуди 210-650 мкВ, кількість поліфазних ПРО досягала 25 %, СА була незначно виражена або відсутня

Результати патоморфологічного дослідження та характерні зміни у м'язових волокнах

- випадкові варіації розмірів МВ, при чому співіснували атрофічні МВ та незвичайно великі МВ;
- була присутня тенденція до централізації (інтерналізації) сарколеммальних ядер, так що вони втрачали звичайне субсарколеммальне розташування;
- різний ступінь дегенерації, некрозу та фагоцитозу МВ;
- регенерація окремих МВ, що супроводжувалася проліферацією клітин ендомізю та перимізю;
  - накопичення фіброзно-жирової тканини між пошкодженими МВ як відповідь на атрофію МВ.

Частота патологічних змін у м'язових біоптатах хворих на ПМД

Патоморфологічні зміни м'язових волокон	Ступінь поширеності патологічних змін у біоптатах м'язів та число біоптатів за відповідними оцінками		
	Низький	Середній	Високий
Атрофія	0	7	2
Дистрофія, некроз та резорбція	1	6	2
Гіпертрофія	2	4	3
Регенерація	9	0	0
Заміщення фіброзно-жировою тканиною	3	3	3

Аналіз частот зустрічальності різних ступенів патологічних змін у біоптатах м'язів хворих на ПМД встановив, що:

- ступінь поширеності атрофії МВ здебільшого відповідав середньому, рідше – високому, низький ступінь – не трапився;
- дистрофія, некроз та резорбція МВ найчастіше набували поширеності середнього ступеня;
- поширеність гіпертрофованих МВ здебільшого відповідали середньому та високому;
- регенерація МВ у всіх біоптатах відповідала низькому ступеню поширеності;
- ступінь заміщення фіброзно-жировою тканиною МВ був різноманітним, що траплялося з однаковою частотою зустрічальності.

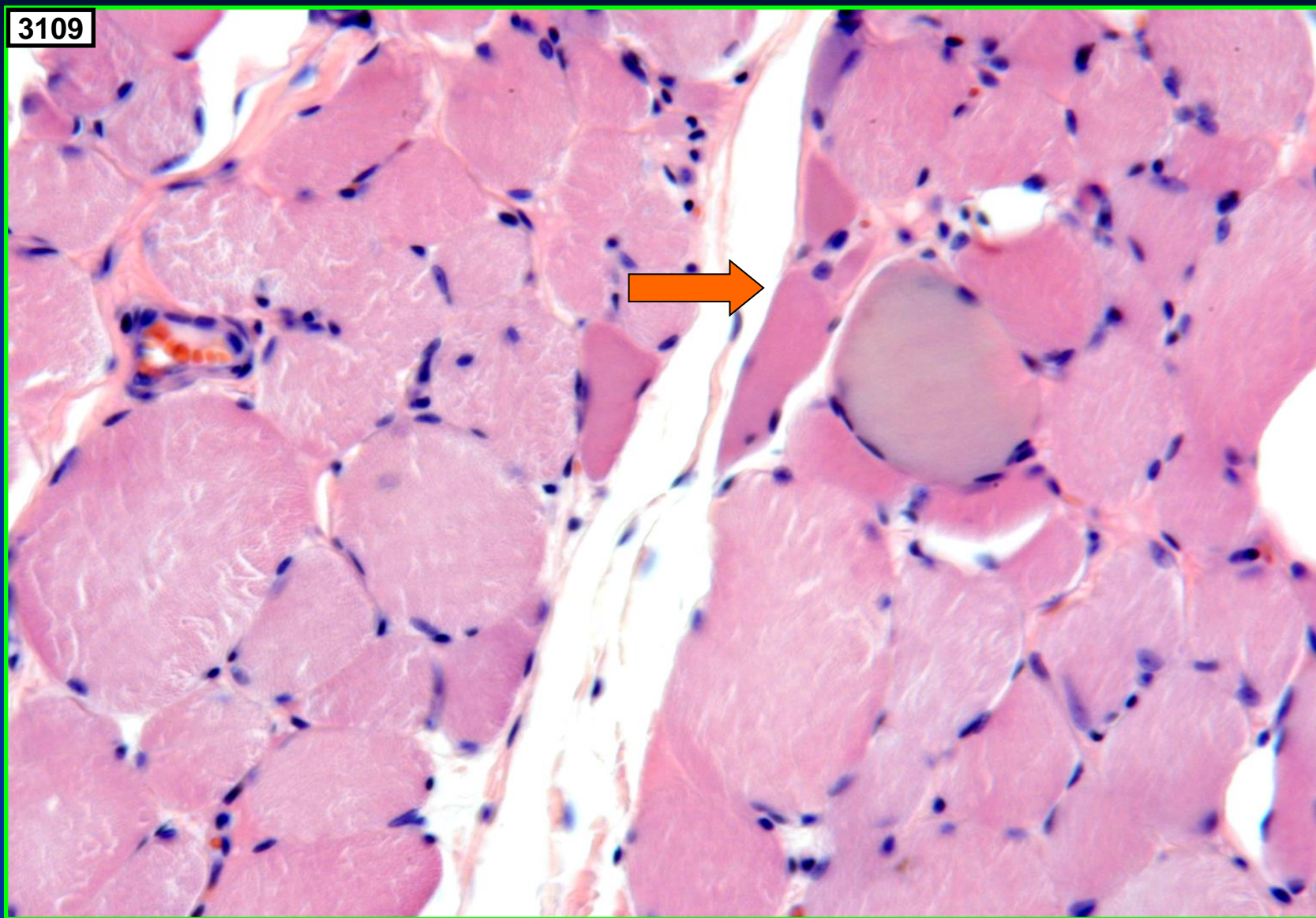
Ступень поширеності патологічних змін у біоптатах ікроножного м'язу хворих на ПМД

ПРИ ПАТОМОРФОЛОГІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННЯ У ХВОРИХ НА ПМД ДОСЛІДЖУВАЛАСЬ:

Прізвище хворого	Вік хворого під час біопсії	Форма ПМД	Ступінь вираженості ПМД за клініко-лабораторними показниками	Вік, перших симптомів ПМД років	Давнина клінічних проявів ПМД років	Ступінь поширеності певних патологічних змін МВ у біоптатах м'язів				
						Атрофія	Дистрофія, некроз та резорбція	Гіпертрофія	Регенерація	Заміщення фіброзно-жировою тканиною
Д-ко І.	22	ПМД Ерба-Рота	Середній	10	12	Середній	Середній	Середній	Низький	Низький
Д-ко Т.	26	ПМД Ерба-Рота	середній	10	16	Середній	Середній	Середній	Низький	Високий
Д-юк	9	ПМД Дюшена	Високий	3	6	Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
К-ош	8	ПМД Ландузі-Дежеріна	Високий	4	4	Середній	Середній	Середній	Низький	Низький
Л-ка	15	ПМД Ерба-Рота	Середній	5	10	Середній	Низький	Низький	Низький	Низький
Т-ий	16	ПМД Ерба-Рота	Високий	11	5	Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
Т-ук	17	ПМД Ерба-Рота	Середній	4	13	Середній	Середній	Низький	Низький	Середній
Ч-ін	18	ПМД Емері-Дрейфуса	Середній	6	12	Середній	Середній	Середній	Низький	Середній
Ч-ін	18	ПМД Емері-Дрейфуса	Середній	6	13	Середній	Середній	Високий	Низький	Середній

При патоморфологічному дослідженні м'язових біоптатів у хворих на ПМД визначався різний ступінь вираженості кожного з основних патологічних змін, тобто загальна картина ураження м'яза була доволі поліморфною

Патологічні зміни м'яза при ПМД Дюшена

3109

Група різко атрофічних ангулярних МВ (позначено стрілкою), серед яких розташоване одне некротизоване «гіалінізоване» МВ. Мікрофото біоптата хворого Д-юк, 9 р. Збільш. 100 х.

Сонографічне дослідження скелетних м'язів у хворих на ПМД

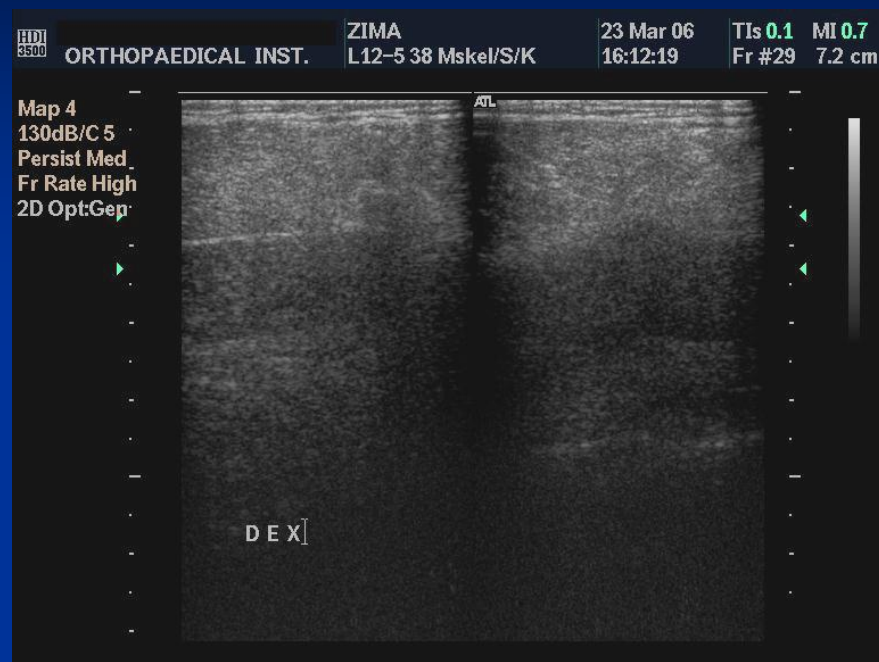
якісні показники: наявність або відсутність зон перебудови м'язів

- фіброз;
- некроз;
- жирова перебудова.

кількісні показники (в процесі обробки):

- дельта скорочуваності - яка отримувалася шляхом розділення максимальної товщини м'язу при скороченні на його товщину в спокої. Амплітуда скорочення порівнювалася з клінічною функцією 0-5;
- коефіцієнт ехощільності (КЕЩ).

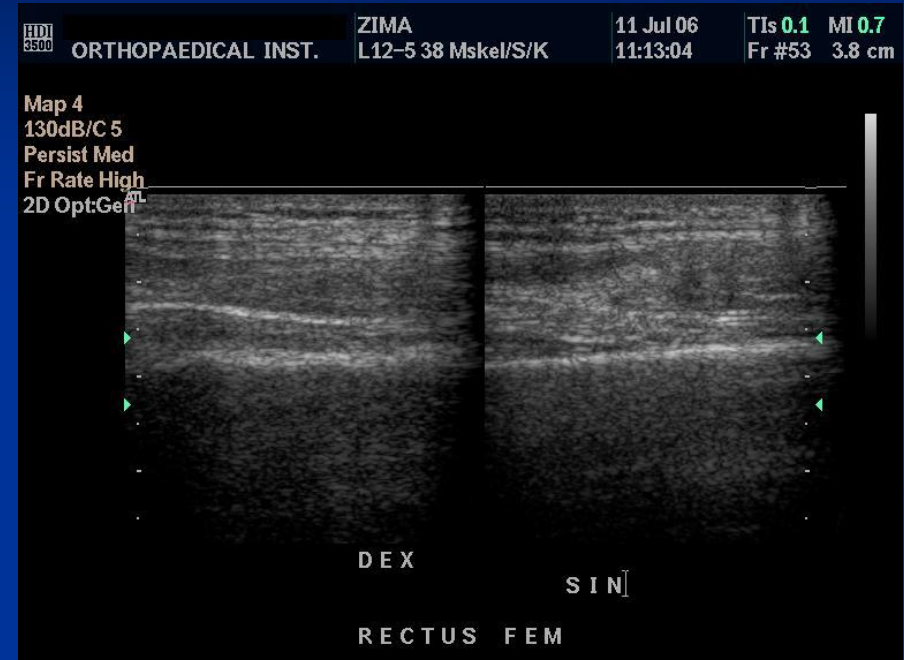
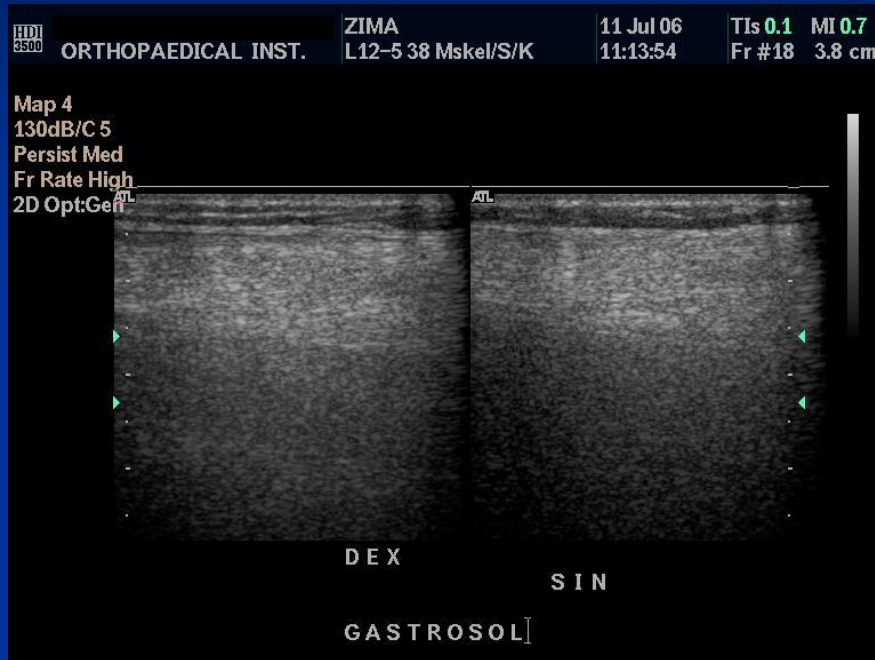
Сонографічне дослідження литкових м'язів у хворого на ПМД Дюшена

Сонограма литкового м'язу хворого П., 6 років, № іст.хв.459370, ПМД Дюшена, відмічаються характерні зміни в вигляді псевдогіпертрофії литкового м'язу, підвищення ехогенності м'язу, відсутність його скорочуваності, **дельта скорочувальності 0.9, КЕЩ 156 і 163**

Сонографічне дослідження м'язів у хворого на ПМД Емері-Дрейфуса

Сонограма литкового та прямого м'язу стегна хворого Т., 18 років, № іст.хв.460235, ПМД Емері-Дрейфуса, відзначаються характерні зміни у вигляді підвищення його ехогенності, відсутності скорочуваності, що більше виражене в ікроножному м'язі та незначно в прямому м'язі стегна, **дельта скорочувальності – 0.82, КЕЩ - 118 і 122**

ВИСНОВКИ

1. Біохімічне дослідження сироватки крові та м'язової тканини хворих на ПМД дозволяє об'єктивно оцінити активність патологічного процесу. Отримані показники свідчать про пряму залежність між активністю ферментів енергетичного обміну у сироватці крові (креатинфосфокіназа, лактатдегідрогеназа, аланінамінотрансфераза, аспартатамінотрансфераза) та м'язовій тканині (креатинфосфокіназа, лактатдегідрогеназа) і клініко-ортопедичними проявами ПМД; ступінь цієї залежності найбільше виражена при швидкопрогресуючих формах ПМД, найменше – при повільнопрогресуючих

2. Електроміографічне дослідження дає можливість встановити характер м'язового ушкодження (первинне чи вторинне). Виявлено, що прослідковується тенденція до залежності між змінами показників ЕМГ (параметри потенціалів рухових одиниць – тривалість, амплітуда та форма спонтанною активністю (позитивні гострі хвилі, потенціали фібриляцій) та динамікою патологічного процесу у м'язах. Зміни параметрів потенціалів рухових одиниць м'язів при голковій ЕМГ залежать від клінічного варіанту перебігу ПМД і дозволяють оцінити структурно-функціональний стан скелетних м'язів.

ВИСНОВКИ

3. У хворих на ПМД при гістологічному дослідженні м'язових біоптатів виявляється патологічні зміни, що зумовлюють його структурно-функціональну недостатність: атрофічні, дистрофічно-некротичні, запально-резорбтивні, також трапляються регенеративні, адаптивно-гіпертрофічні та фіброзивно-заміщувальні зміни різного ступеня поширеності.

Ступінь розвитку морфологічних змін м'язів при ПМД та частота змін окремих градацій може варіювати, що відображає різні темпи розвитку патологічних процесів.

4. За даними ультразвукового дослідження структурно-функціональний стан скелетних м'язів при різних формах ПМД залежить від форми захворювання та його стадії і найбільш характерними його показниками є дельта скорочувальності та коефіцієнт ехощільності.

5. Дослідження змін структурно-функціонального стану скелетних м'язів при прогресуючій м'язовій дистрофії дозволяє розробити диференційований підхід до ортопедичного лікування пацієнтів з цим захворюванням.

Дякуємо за увагу !